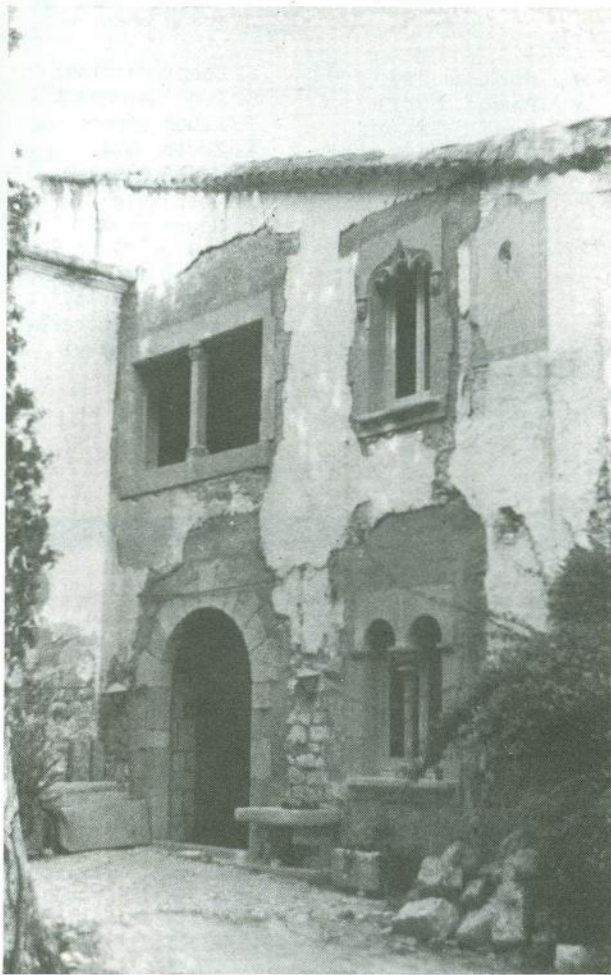

Can Girona del Camí

Quan vam iniciar l'actual TRAVESADA VILANOVA-CANIGÓ amb la 1a. etapa des de Vilanova a Sitges (el 20 de setembre passat), ens vam endinsar en terrenys de l'antiga Quadra de Miralpeix que segles enrere pertanyia al terme del castell de Ribes i que després va passar al municipi de Sitges amb totes les seves terres i masies, entre aquestes el conegut Mas Pasqualí i Can Girona del Camí.

El "camí ral" de Vilanova a Sitges procedia de Vilanoveta i feia cap al coll de les Forques on s'entrava dins el terme de l'antic castell i quadra de Miralpeix, per passar seguidament pel costat de l'esmentat Mas Pasqualí, continuar fins al pla de l'Agutzilet i baixar fortament pel fondo del Bercoc (que els sitgetans coneixen per "pujada de Sant Agustí", de quan feien el trajecte a l'inversa), i pel cantó de tramuntana del castell de Miralpeix s'arribava a Can Girona, que per la seva situació portava l'afegitó "del Camí", lloc on hi havia la cruïlla a Sitges i a Miralpeix. Després, passada la riera de Ribes ja s'entrava en el terme municipal de Sitges.

Can Girona del Camí - Entrada principal

Els conreus i boscos de Can Girona eren molt extensos i ocupaven tota la Plana d'en Girona, sota i pel costat de l'antic camí que pujava al castell i casa de Miralpeix, abastant tota la part de migdia de la masia fins al marge dret de la riera, inclosa l'actual instal·lació del camping El Garrofer.

La gran casa de Can Girona és coneguda des del segle XV i portava el nom de mas Roig, on l'any 1417 hi vivia Pere Roig, fill de Guillem Roig.¹⁾ Després fou anomenada mas Sala ("..antiquitus vocatum Roig et postea Sala")²⁾ i el 1515 era habitada per madona Sala, vídua³⁾. En el segle XVII ja portava el nom de Girona i pertanyia a la família actual. El cognom Girona es coneix a Sitges des del s. XVI⁴⁾ on Benet Girona era batlle el 1586⁵⁾ Aquest Benet se'l considerava "menor" en el fogatge de 1553, ja que consta un altre "cap de família" que també es deia Benet, però "major", segurament pare del primer. En el mateix capbreu s'hi troba un "Bertomeu Gerona"; desconeixem si qualque d'aquests "Gerona", siguin els Benet o el Bertomeu foren família dels posseïdors de can Girona del Camí. El cas és que l'any 1611 l'amo de la masia es deia Antoni Girona⁶⁾ i el 1680 Ramon Girona, coneguts pels Girona de Miralpeix per a distingir-los dels que vivien a Sitges. Però de Ramon Girona "del terme de Miralpeix", ja en tenim notícies des del 1622⁷⁾, del 1637⁸⁾, del 1659 (on s'especifica que era "pagès"⁹⁾ i del 1663, quan un document explica que "Ramon, pagès de Miralpeix" tenia deutes¹⁰⁾. Possiblement no es deu tractar d'un mateix personatge, sinó d'un pare i fill.

Mentre, a Sitges apareix documentat un Bartomeu Girona l'any 1673, probablement descendent de l'esmentat en el fogatge de 1553.

A les terres de Can Girona s'han unit les dels masos Vidal de la Coma i Vidal de les Cases, abans de 1611, de quan encara era conegut per mas Sala¹¹⁾. No tenim les situacions exactes d'aquests antics masos del s. XV dins les actuals propietats, però sembla que l'un estava al NE del castell de Miralpeix i l'altre entre la riera i el castell.

El fill de Ramon Girona es deia Pau. El 1699 era batlle de la Quadra de Miralpeix i vivia a Sitges¹²⁾.

Quan acabava la guerra de 1714, un Pere Girona de Sitges fou fet presoner. No en tenim altra notícia.

Josep Girona, pagès de la Quadra de Miralpeix, "terme i parròquia de Ribes", l'any 1750 fou testimoni del seu parent Ignasi Girona, vidu de Maria Urpí, (en primeres núpcies Albornà)

i de qui tenia una nena dita Maria Rosa¹³⁾. Ignasi, que també era pagès, posseïa una terra en el carrer del Forn o Muralla de la Geltrú i la va vendre¹⁴⁾ al mariner Joan Roig l'any 1759.

Del 1758 és la data d'un memorial fet per Antònia Girona de la Quadra de Miralpeix demanant al Veguer vilafraquí unes mules¹⁵⁾, confiscades pels regidors de Sitges. Segons el Cadastre de 1772, la vídua Antònia era mestressa i tenia un fill, Josep Girona i Altet, també pagès, el qual era ajudat pels mossos Cristòfol Ferret i Salvador Vidal¹⁶⁾ en les feines de més de 67 jornals de terra de la partida de Miralpeix¹⁷⁾.

El fill de Josep Girona i Maria Amell fou Ramon Girona "del Camí de la Quadra de Miralpeix", que casà el 1829 amb Madrona Raventós, filla de Josep Raventós de la Roca, masia avui coneguda per Can Suriol d'Olivella¹⁸⁾.

En els testaments de Ramon Girona i Amell (datats el 1832 i 1845), encara hi ha constància d'ésser "vehi de la quadra de Miropeix o Miralpeix, terme i parròquia de S. Pere de Ribes", casat amb Madrona, germana de Pau Raventós d'Olivella, i pare de Ramon Girona i Raventós¹⁹⁾. En els mateixos documents s'escapa que "can Girona del Camí" era del terme de Sitges, i de fet la unió fiscal definitiva de Miralpeix es va aconseguir després de la Guerra de Successió, quan el cadastre es feu conjuntament²⁰⁾. Les disputes jurisdiccionals es van acabar en el segle XIX i la parròquia fou traspassada de Ribes a Sitges l'any 1917.

Can Girona va patir l'assalt de set bandits el 1868, però l'atac fou repellit per un fort contingent de mossos d'Esquadra, resultant tres bandits morts, exposant llurs cadàvers davant la casa de la Vila de la nostra ciutat²¹⁾.

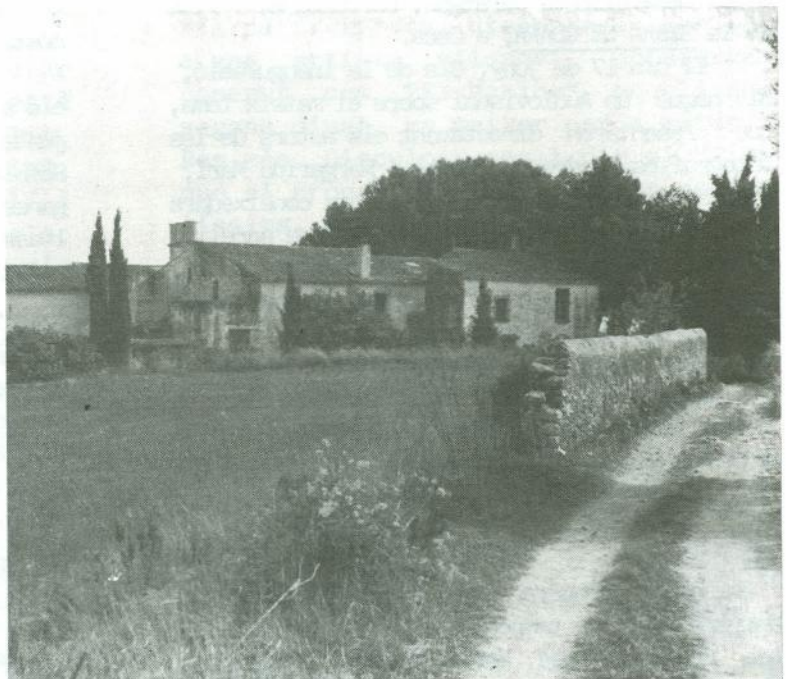
Can Girona, l'any 1880, era propietat de Josep Girona i Massó. En el caseriu hi vivien set persones amb el masover Pau Arnabat i Canals, mentre a la masia de Les Coves eren cinc, a Can Pere Pau també set, a Miralpeix deu i al Mas Pasqualí deu més, totalitzant 39 hab. a l'antiga quadra²²⁾.

A les primeries del segle XX el botànic Freixas encara feia esment de la masia amb els següents termes: "can Girona de la carretera de Vilanova" i també parlava del "Camp de can Girona" situat a la "Plana"²³⁾.

Els actuals propietaris de Can Girona porten molts anys fent millores i reconstruccions a la caseria. Això vol dir que tindrem masia i estadants per molts anys i per tant, no tindrà de moment el trist destí de la veïna casa-quadra de Miralpeix, que no és més que un munt de runes.

NOTES

- 1.- Xavier MIRET i MESTRE, "La Quadra de Miralpeix", Sitges, 1983.
- 2.- Ignasi M. MUNTANER i PASQUAL, "Els noms de lloc del terme de Sitges".
- 3, 8, 12 i 20.- MIRET i MESTRE, *ibidem*.
- 4.- "LIGHT", a l'ECCO DE SITGES, núm. 3378, de 14-8-1966.
- 5.- Viryret PANYELLA, a GRUP D'ESTUDIS SITGETANS núm. 14, 1979.
- 6 i 11.- MUNTANER, *ibidem*.
- 7.- "SPECULUM CARCIUM", Llibre Verd dels Carcs, f.16.
- 9.- Josep CARBONELL-GENER, "Sitges la Reial", pàg.455.
- 10.- ARXIU PARROQUIAL D'OLIVELLA, "Diversos", f.30.
- 13 i 14.- ARXIU DE "LA BARONESA" de la Geltrú, doc. nús. 2 i 3.
- 15.- Ignasi M. MUNTANER i PASQUAL, "Sitges i els conflictes catalans dels segles XVII i XVIII", pàg. 18, 1978.
- 16.- CARBONELL-GENER, Cadastre de 1772 a l'ECCO núm. 3956, 18-2-1968.
- 17.- CARBONELL-GENER, Cadastre de 1772 a l'ECCO núm. 3977, 21-7-1968.
- 18.- ARXIU CAN SURIOL, "Apocas", f.15.
- 19.- ARXIU CAN SURIOL, "Capítols", f.10.
- 21.- "DIARIO" del 5 de maig 1868 ("Villanueva y Geltrú", núm. 1029).
- 22.- MANEL a l'ECCO núm. 4500, 22-7-1978.
- 23.- FREIXAS, "Flora de Sitges", pàgs, 11 i 33, 1903.

Can Girona del Camí - Vista general

Vicenç Carbonell